

กิตก์

ธาตุ+ปัจจัย

กิตก์นั้น เป็นชื่อของศัพท์ที่ทำนประกอบปัจจัยหมู่หนึ่งซึ่งเป็นเครื่องกำหนดหมายเนื้อความของนามศัพท์ และกิริยาศัพท์ที่ต่าง ๆ กัน, เหมือนนามศัพท์ที่เอามาใช้ในภาษาของเรา มี 'ทาน' เป็นต้นย่อมมีเนื้อความต่าง ๆ กัน. 'ทาน' นั้น เป็นชื่อของสิ่งของที่พึงสละก็มี เหมือนคำว่า 'คนมีให้ทาน คนจนรับทาน' เป็นต้น, เป็นชื่อของการให้ก็มี เหมือนคำว่า 'ผู้นิยต์ในทาน' เป็นต้น, เป็นชื่อของเจตนาที่มี เหมือนคำว่า 'ทานมัยกุศล' เป็นต้น, เป็นชื่อของที่ก็มี เหมือนคำว่า 'โรงทาน' เป็นต้น. ส่วนกิริยาศัพท์ มีคำว่า 'ทา' เป็นต้น ก็มีเนื้อความต่างกัน, เป็นกัตตุวจาก บอกผู้ทำ ก็มีเหมือนคำว่า 'นายช่างทำงามจริง' เป็นต้น, เป็นกัมมวจาก บอกสิ่งที่เขาทำก็มี เหมือนคำว่า 'เรือนนี้ทำงามจริง' เป็นต้น ศัพท์เหล่านี้ในภาษามคธ ล้วนหมายด้วยปัจจัยทั้งสิ้น.

กร+ตุ= กตฺตา (ปุคฺคโล)

กร+ยุ= กรณิ

กร+ยุ=กรณิ (ฐาน)

กร+ยุ=กรโณ (กาโล)

กร+ยุ=กรณิ (วตฺถุ)

กร+ตพฺพ=กาดพฺพิ (กมฺมิ)

ทา+ณฺวฺ=ทายโก (ปุคฺคโล)

ทา+ณฺย=เทยฺยิ (วตฺถุ)

ทา+ยุ=ทานิ

ทา+ยุ=ทานิ (ฐาน)

ทา+ยุ=ทานา (เจตนา)

ทา+ตฺวา=ทตฺวา

ธาตุ+ปัจจัย

กิตก์นั้น แบ่งออกเป็น ๒ ก่อน คือ เป็นนามศัพท์อย่าง ๑ เป็นกิริยาศัพท์อย่าง ๑.

กิตก์ทั้ง ๒ อย่างนี้ ล้วนมีธาตุเป็นที่ตั้งทั้งสิ้น.

ธาตุ+ปัจจัย กร+ณฺวฺ การก

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงตอบคำถามต่อไปนี้

๑. กิตก์คืออะไร จงยกตัวอย่างมาดู
๒. กิตก์แบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้าง
๓. อะไรเป็นเครื่องกำหนดหมายนามกิตก์ และกิริยากิตก์ให้ต่างกัน จงยกตัวอย่าง